

Rozentelers voorlopig enthousiast over nieuw kokos-vezelsubstraat

Fibre-Neth: nieuw, duur, interessant, maar nog met vraagtekens

Een kokos-vezelsubstraat lijkt als nieuwkomer in de sierteelt een interessant teeltmedium te kunnen worden. Een goede weggroei, een gezond ogend gewas dat misschien langer meekan, meer lengte en zwaardere kwaliteit zijn de eerste, veelbelovende wapenfeiten. Althans, volgens de rozentelers die hierop zijn overgestapt. Belgisch onderzoek bevestigt deze resultaten echter niet.

Marcel Carpay

Rozenteler Wilko Verlaan van Kwekerij Wido uit Nieuwveen hoorde anderhalf jaar geleden voor het eerst over Fibre-Neth, een nieuw substraat dat bestaat uit een mengsel van kokos en een vezel. „De waarden over de watergift waren zo hoog dat ik dacht: dat kan niet waar zijn. De diepgang in de pot is zo groot en de wortel groeit zo diep dat dat extra water zelfs logisch is,” verklaart hij. Elders constateerde hij echter dat bij nog jong gewas de verhalen over 'supergroei' niet helemaal klopten. Toch kreeg hij voldoende vertrouwen in het luchtige substraat en de mogelijkheid veel water te kunnen geven. „Dat moest in groei te vertalen zijn. Bovendien kon ik de investering in vier tot vijfjaar terugverdienen.”

Toen hij vorig jaar zomer zijn bedrijf verplaatste van Ter Aar naar Nieuw-Amstel was dat dé kans om de 14.000 m² grote nieuwbouw vol te zetten met 10 liter-containers met Fibre-Neth. Bij een dichtheid van vijf planten per m² bedragen de meerkosten voor het substraat f 7,50 per m² en de totale kosten f 15 per m². Hij koos de grootbloemige 'Femina!' vanwege de hoge productie.

Tussen half September en 1 oktober '98 werd gepoot; half november was de eerste oogst. Inmiddels is Verlaan toe aan de derde snee. De totaalproductie komt op circa 25 stuks per m². Uit de registratie blijkt een gemiddelde lengte van 72 cm. „Lengte 5 a 6 is de lengte die het best betaald wordt, maar kost meer productie en vraagt meer arbeid. Dankzij de grote oppervlakte kunnen we een behoorlijk aantal 'achten' oogsten, die redelijk wat opbrengen.”

Letten op watergift

De teelt op fibre-Neth vraagt volgens Wilko Verlaan van de teler dat hij de watergift scherper in het oog houdt. „Als de pomp een paar uur stilstaat, is dat een risico. De capaciteit van de unit moet goed zijn. Je moet meer water in voorraad hebben. De kosten van voeding en water zijn daardoor hoger.”

Paul en Adriaan Weerheim uit Noorden keken eerst op andere bedrijven rond, voor de beslissing viel op het nieuwe substraat over te stappen. „Wij wilden een van de eersten zijn die hier instappen, zodat we er voordeel uit halen.” In de 10.500 m² grote nieuwe kas van Gebr. Weerheim werd in week 43 in 1998 gestart met het planten van de kleinbloemige roos 'Sacha' in emmers met het nieuwe substraat bij een dichtheid van 6,2 planten per m². Bewust wilden ze plantmateriaal op pluggen van hetzelfde materiaal. De goede waterhuishouding biedt speelruimte bij de aflevering.

Fijnmazig vertakt

Een kleine vijf maanden later is er nog steeds een gezond, fijnmazig wortelnetwerk in de containers met Fibre-Neth, vol nieuwe wortels. De kluit met substraat voelt stevig aan en onderin is geen papperige substantie zichtbaar. Het voordeel is dat het geheel makkelijk

uitdraineert; 70 a 80% is eerder regel dan uitzondering bij hen. „In week 49 konden we al oogsten, tot verbazing van velen en van onszelf”, zegt Paul Weerheim. “Wij zoeken balans tussen kwaliteit, die bij ons op nummer één staat, en productie. Vanaf het begin was die kwaliteit goed. Op de veiling vroeg men zich af van wie deze rozen afkomstig waren. Binnen drie dagen hadden we kopers aan de telefoon.” In twee opeenvolgende perioden oogstten ze gemiddeld 5,2 takken per plant van gemiddeld lengte 8.

Adriaan Weerheim rekent grof voor dat bij een meerinvestering van f 7 per m² in het substraat en de verwachte teeltduur van vijfjaar - een jaar meer dan normaal - de afschrijving f 1, 40 per m² bedraagt. De besparing op plantmateriaal, dat bij aanschaf f 20 per m² kost, komt in vijfjaar op f 1 per m². „Bij 300 takken per m² en 1 cent boven de middenprijs bij een wat grotere lengte, halen we al f 3 per m². Gelet op de voordelen van het kunnen sturen van de teelt en een jaar langer kunnen telen, vallen die meerkosten voor Fibre-Neth erg mee.”

Lastig planten

De gebroeders Weerheim noemen als nadeel dat het planten in Fibre-Neth, dat na het stomen vrij stug is, tamelijk lastig gaat. Voorboren voor het stomen heeft geen zin, daarna wel. Wat de watergift betreft stellen ze dat de unit voldoende capaciteit moet hebben. „In bestaande kassen kun je tegen dat probleem aanlopen. De capaciteit van onze unit is 20 liter per m² per 10 uur. Wij wilden aan de veilige kant zitten gezien de verdamping in de zomer.”

Goed recyclebaar

Lek Installatietechniek uit Ter Aar werkt samen met Van der Knaap en Holland Potgrond en heeft op een eigen proefbedrijf in Umburg Fibre-Neth getest bij de roos 'Escimo'. Daar bleek volgens Ton van Eijk, technisch commercieel medewerker van Lek, dat de productie op jaarbasis 30 tot 35 stuks hoger zou uitkomen dan de gebruikelijke 400 tot 500 stuks. De lengte bedroeg gemiddeld 10 centimeter meer. „Omdat de waterhuishouding, inclusief meststoffen, beter te regelen valt, kun je heel veel water geven, waar de plant goed op reageert” In de pot met Fibre-Neth zit 25% meer lucht dan in steenwol of glaswol. Uit onderzoeken zou, aldus Van Eijk, gebleken zijn dat er meer lucht in komt naarmate het materiaal ouder wordt. Bovendien is het substraat recyclebaar. Zowel Verweij als Van Eijk ziet voor de sierteelt mogelijkheden voor het nieuwe product bij rozen en mogelijk gerbera's en potplanten. Over beide laatstgenoemde teelten liggen er volgens Ton van Eijk 'veelbelovende' proefresultaten op tafel.

Belgische proeven: nog geen verschillen

Op het Proefcentrum voor Sierteelt (PVS) in het Belgische Destelbergen ging in januari 1998 een onderzoek van start. Daarbij worden Fibre-Neth-blokken vergeleken met kokosstof in emmers en in balen. Bij de proef wordt de roos 'Golden Gate' getest. PVS-proeftuinleidster Liesbeth Blindeman stelt vast dat er tot nu toe nagenoeg geen verschillen zijn tussen de diverse substraten. Ook op Fibre-Neth is er geen sprake van meer lengte en zwaardere kwaliteit. Wel is de pH van het drainwater bij dat substraat met 6,0 tot 6,5 veel hoger dan bij kokos waar de pH op 4,0 uitkomt.

„In het eerstejaar hebben we qua productie geen significante verschillen gezien tussen Fibre-Neth en de rest”, aldus Blindeman. Het is de bedoeling dit onderzoek zeker tot eind '99 voort te zetten, mogelijk langer. Wellicht dat ook gekeken wordt naar de invloed van fysische eigenschappen van deze teeltmedia en naar het effect van veroudering van het substraat. Op het Proefstation voor Bloemisterij en Glasgroente (PBG) in Aalsmeer is Fibre-Neth tot op heden nog niet onderzocht. Volgens onderzoeker Joop de Hoog zijn er gesprekkengaande met Holland Potgrond om dit medium te testen.

Mix van kokos en vezel

Fibre-Neth bestaat uit een mengsel van kokos en vezel. Potgrondverwerkingsbedrijf Van der Knaap uit Kwintsheul kwam drieënehalf jaar geleden op het idee om beide te mengen. Holland Potgrond is leverancier van de kokos die RHP-gekeurd en gestoomd wordt Van der Knaap is de producent van het substraat. Inmiddels zijn vier Nederlandse rozentelers op dit substraat overgestapt, samen goed voor ongeveer 38.000 m².

Intensieve proeven van het Kwintsheulse bedrijfswijzen volgens Van der Knaap-vertegenwoordiger Dick Verweij uit dat het nieuwe substraat bijzondere eigenschappen heeft. "Wat wij tot nu toe hebben getest, ook onder extreme en geforceerde omstandigheden, geeft ons geen redenen aan te nemen dat ons product geen succes zal worden. Op dit kokos-vezelsubstraat bewortelen de planten sneller; de wortels hoeven bij het doorpoten niet opnieuw te starten, de weggroei is beter en de plantopbouw is zwaarder." Als medium acht hij het nieuwe substraat zeer betrouwbaar. „Alle goede kenmerken van kokos komen in dit mengsel tot uiting: de herbevochtiging met water na uitdroging is goed en er is meer opneembare lucht, zodatje een sterke groei krijgt" Verweij verwacht dat nog uit te voeren onderzoek op de proefstations cijfers zal opleveren die bevestigen wat tot nu toe uit de praktijk bekend is.

Vakblad voor de Bloemisterij 13(1999)